

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,
MD-2004, Кишинёв, Республика Молдова
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

DECIZIE
din 26 mai 2026
cauza nr. 204/25

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Carolina BAGRIN – membră
Victorina LUCA – membră
Andrei LUNGU – membru

**au examinat, în ședință de audieri publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarului: AAAA**
reclamatei: Compania Națională de Asigurări în Medicină și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare indirectă pe criteriul religie.

II. Admisibilitatea obiectului

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de restituire prevăzute în art. 14 alin. (1) sau inadmisibilitate prevăzute în art. 14¹ alin. (1) din Legea nr. 121/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarului

- 3.1 Petiționarul susține că, la data de 13 iunie 2025, aflându-se la sediul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină din mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab 46, a observat, în zona de acces principală a instituției, o icoană, aparent creștin-ortodoxă, vizibilă pentru toți vizitatorii și angajații.
- 3.2 Acesta consideră că prezența simbolului religios într-o instituție publică contravine principiului neutralității confesionale a statului și poate genera un sentiment de excludere pentru persoanele care nu împărtășesc aceeași religie.
- 3.3 În cadrul ședinței de audieri, petiționarul a precizat că prezența icoanei în sediul instituției publice i-a creat o stare de disconfort. Totodată, acesta a menționat că și-a manifestat nemulțumirea, solicitând prezentarea unor scuze din partea instituției.

Susținerile reclamatei

- 3.4 Reclamata informează că petiționarul se află în prezent într-un litigiu cu IMSP Spitalul Raional Ungheni, având ca obiect neachitarea unor servicii medicale prestate. Astfel, reclamata consideră că plângerile și petițiile petiționarului, inclusiv prezenta plângere privind amplasarea unei icoane religioase în incinta sediului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, trebuie

privite în contextul mai larg al nemulțumirilor sale legate de relația cu sistemul medical și pot fi interpretate ca având o natură subiectivă, nefiind determinate de existența unei situații reale de tratament diferențiat.

- 3.5 Reclamata susține că prezența icoanei în holul instituției nu reprezintă o acțiune discriminatorie, întrucât aceasta nu impune nimănui adoptarea unei convingeri religioase și nu limitează accesul la servicii.
- 3.6 Mai mult, reclamata menționează că conform Recensământului populației din 2024, circa 95% dintre cetățenii Republicii Moldova se declară creștini, iar simbolurile creștin-ortodoxe reflectă tradiția spirituală și culturală majoritară a țării.
- 3.7 Reclamata susține că potrivit art. 15 alin. (5) din Legea nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, religia creștin-ortodoxă are un rol primordial în istoria și cultura națională.
- 3.8 Reclamata menționează că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (cauzele *Lautsi c. Italia*, *Eweida c. Regatul Unit*, *Dogan c. Turcia*), s-a stabilit că simpla prezență a simbolurilor religioase de tradiție majoritară nu constituie, prin ea însăși, o încălcare a libertății de conștiință sau o discriminare, fiind considerate „simboluri pasive”.
- 3.9 Reclamata subliniază că nu există elemente de constrângere sau tratament diferențiat și că toți cetățenii beneficiază de acces egal și nediscriminatoriu la serviciile instituției, indiferent de religie sau convingeri.
- 3.10 În cadrul ședinței de audieri, reprezentanta reclamatei a susținut poziția care a fost prezentată anterior în scris.

IV. Drept relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova, art. 16 alin. (2)** Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială; **art. 31 alin. (1)** Libertatea conștiinței este garantată. Ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.
- 4.2 **Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale art. 9 alin. (1)** Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor; **art. 9 alin. (2)** Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.
- 4.3 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 1 alin. (1)** Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu; **art. 2 discriminare indirectă** – orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor protejate, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluia scop sunt proporționale, adecvate și necesare; **art. 3** Subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.
- 4.4 **Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012, pct. 56** Petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și

eventuale probe care permit stabilirea prezumției existenței unei fapte de discriminare, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare

- 4.5 **Legea nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, art. 2** Prevederile Constituției și ale legilor referitoare la libertatea de conștiință, de gândire și de religie vor fi interpretate și aplicate în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. În cazul în care tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte prevăd norme altele decât cele ale prezentei legi, se aplică normele tratatelor internaționale; **art. 3 convingeri religioase** - complex de idei, principii și învățături de credință sau dogme cu caracter religios în care o persoană crede, pe care le acceptă benevol, le mărturisește și după care se conduce în viață; credincios - persoană care crede în anumite adevăruri religioase și care face parte benevol dintr-o comunitate religioasă cu ai cărei membri împărtășește aceleași convingeri, aceeași credință, participă la săvârșirea aceluiași activități și practici religioase, fiind supus unei autorități religioase liber alese; **art. 4 alin. (1)** Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Acest drept trebuie exercitat în spirit de toleranță și de respect reciproc și cuprinde libertatea de a aparține sau nu unei anumite religii, de a avea sau nu anumite convingeri, de a-și schimba religia sau convingerile, de a profesa religia sau convingerile în mod individual sau în comun, în public sau în particular, prin învățatură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor. Fiecare persoană și comunitate religioasă poate adera liber la orice cult religios; **art. 4 alin. (2)** Exercițarea dreptului la libertatea de manifestare a convingerilor sau a credinței religioase poate fi restrânsă, în condițiile legii, numai în cazul în care această restrângere urmărește un scop legitim și reprezintă, într-o societate democratică, măsuri necesare pentru siguranța publică, menținerea ordinii publice, ocrotirea sănătății și a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților persoanei; **art.4 alin. (3)** Statul exclude orice apreciere din partea sa asupra legitimității credințelor religioase; **art. 15 alin. (1)** Cultele religioase sunt autonome, separate de stat, egale în drepturi în fața legii și a autorităților publice. Discriminarea unui sau altui cult religios se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 15 alin. (5)** Statul recunoaște importanța deosebită și rolul primordial al religiei creștin - ortodoxe și, respectiv, al Bisericii Ortodoxe din Moldova în viața, istoria și cultura poporului Republicii Moldova.

V. Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra pretensei discriminării indirecte pe criteriul de religie.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții contra Republicii Cehe par. 82 - 84, par. 177, cauza Chassagnou și alții contra Franței par. 91 - 92, cauza Timishev contra Rusiei par. 57) prevăd o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul/petiționara prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 5.3 Pentru a institui prezumția discriminării indirecte, faptele invocate trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
- a) existența unei reguli, unui criteriu sau a unei practici aparent neutre (cerință care se aplică tuturor);
  - b) care dezavantajează anumite persoane;
  - c) pe baza unui criteriu protejat.
- 5.4 Analizând afirmațiile și materialele prezentate de petiționar, Consiliul reține că în zona de acces în sediul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, deasupra ușii este amplasată o iconă care este vizibilă pentru publicul larg și pentru personalul instituției. Această practică aparent neutră — menținerea unui simbol religios într-un spațiu administrativ destinat publicului — poate

dezavantaja persoanele care nu împărtășesc credința religioasă majoritară, afectând percepția de neutralitate și imparțialitate a instituțiilor publice.

- 5.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze dacă situația existentă se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare.
- 5.6 Reclamata a invocat că prezența icoanei în holul instituției nu impune nimănui adoptarea unei convingeri religioase și nu limitează accesul la serviciile oferite de instituție. Totodată, reclamata a susținut că icoana reflectă tradiția culturală și spirituală majoritară a Republicii Moldova și rolul istoric al religiei creștin-ortodoxe, recunoscut prin art. 15 alin. (5) din Legea nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie.
- 5.7 Consiliul, analizând în contradictoriu pozițiile părților, a stabilit următoarele.
- 5.8 Consiliul reține că reclamata justifică menținerea icoanei prin invocarea tradiției culturale și spirituale a majorității populației, precum și prin rolul istoric al religiei creștin-ortodoxe, totodată, invocând că simpla prezență a simbolului nu produce constrângere și nu afectează accesul persoanelor la serviciile instituției. Consiliul apreciază că argumentele invocate nu sunt de natură să justifice menținerea simbolului religios în spațiul instituției publice. Or, obligația autorităților publice nu se limitează la a nu constrânge direct persoana să adere la o credință religioasă, ci include și obligația de a păstra aparența de neutralitate confesională în exercitarea funcțiilor publice. În acest sens, art. 4 alin. (1) - (3) din Legea nr. 125/2007 garantează libertatea de gândire, de conștiință și de religie și stabilește expres că statul exclude orice apreciere din partea sa asupra legitimității credințelor religioase, iar art. 15 alin. (1) și (2) consacră separarea cultelor de stat și neintervenția statului în activitatea religioasă.
- 5.9 Prin urmare, Consiliul subliniază că împrejurarea potrivit căreia o religie este majoritară sau că are o importanță istorică recunoscută de lege nu legitimează afișarea simbolurilor sale în spațiul oficial al unei autorități administrative. O asemenea abordare ar echivala cu validarea unei manifestări confesionale instituționale tocmai în locul în care statul este obligat să se prezinte față de public ca imparțial. În consecință, Consiliul reține că reclamata nu a demonstrat nici existența unui scop legitim de natură administrativă, nici caracterul necesar al menținerii simbolului religios în holul instituției.
- 5.10 Consiliul reține din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului că obligația de neutralitate și imparțialitate a statului constituie un element esențial al protecției libertății de gândire, de conștiință și de religie garantate de art. 9 din Convenție. Statul este obligat să se abțină de la orice manifestare care poate fi percepută ca o identificare instituțională cu o anumită religie sau credință, în special în raporturile sale cu persoanele aflate în contact cu autoritățile publice. În cauza Lautsi și alții c. Italia, Curtea a analizat prezența crucifixului în sălile de clasă ale unei instituții publice și a reiterat că simbolurile religioase afișate de autorități țin de obligația statului de neutralitate confesională. Chiar dacă, în circumstanțele specifice ale acelei cauze, Curtea nu a constatat o încălcare a Convenției, aceasta a recunoscut că afișarea unui simbol religios într-un spațiu public oficial reprezintă o manifestare susceptibilă să influențeze percepția persoanelor cu privire la neutralitatea instituției. Totodată, în cauza Eweida și alții c. Regatul Unit, Curtea a accentuat că libertatea de religie include atât dreptul de a manifesta o credință, cât și dreptul persoanelor de a nu fi confruntate, în raporturile cu autoritățile publice, cu manifestări instituționale care pot crea impresia favorizării unei anumite confesiuni.
- 5.11 Raportând aceste principii la circumstanțele particulare ale cauzei, Consiliul reține că dezavantajul în sensul discriminării indirecte constă în afectarea dreptului persoanelor de a nu fi expuse, în raport cu autoritățile publice, unor manifestări ce pot sugera favorizarea unei anumite confesiuni. În speță, prezența icoanei în spațiul oficial al autorității publice, simbol cu o semnificație profund religioasă și asociat unor practici confesionale specifice, creează o asociere simbolică a statului cu o anumită religie. Prin urmare, afectarea dreptului derivă din

compromiterea aparenței de imparțialitate confesională a instituției publice și din plasarea persoanelor care nu aderă la religia majoritară într-o poziție de excludere simbolică sau de alteritate în raport cu spațiul administrativ oficial.

- 5.12 În concluzie, Consiliul reiterează că amplasarea și menținerea icoanei în holul principal al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, într-un spațiu oficial și inevitabil pentru vizitatori, proiectează în mod obiectiv imaginea unei proximități instituționale față de o anumită confesiune. Chiar în lipsa unei constrângeri explicite ori a unui refuz de servicii, o asemenea practică este aptă să creeze, pentru persoanele care nu împărtășesc religia majoritară sau nu aderă la nicio religie, percepția că instituția publică nu se raportează la toți cetățenii de pe o poziție de neutralitate egală. Din această perspectivă, Consiliul denotă că măsura contestată nu răspunde unei necesități reale a activității administrative, nu este justificată obiectiv și rezonabil și depășește limitele unei manifestări compatibile cu obligația de imparțialitate confesională a statului. În aceste circumstanțe, Consiliul concluzionează că menținerea simbolului religios în spațiul oficial al autorității constituie o practică aparent neutră care dezavantajează persoanele pe criteriul religiei.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3 și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61, 65 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare indirectă pe criteriu de religie.
2. Consiliul prescrie Companiei Naționale de Asigurări în Medicină ca, în termen de 30 de zile de la comunicarea prezentei decizii, să înlăture simbolurile religioase din spațiile destinate publicului ale instituției, în vederea asigurării respectării principiului neutralității confesionale a autorităților publice.
3. Reclamata va informa Consiliul, în termen de 30 zile din momentul recepției prezentei decizii, despre măsurile întreprinse și/sau planificate în vederea implementării prescripției formulate.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, direct la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3, fără respectarea procedurii prealabile.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru

OPINIE SEPARATĂ
în cauza nr. 204/25

1. Cu respectul cuvenit opiniei majoritare, nu mă pot alinia concluziei adoptate de majoritate. *Prezenta cauză, are ca obiect o pretinsă discriminare pe criteriul religiei prin amplasarea unei icoane creștin-ortodoxe de dimensiuni mici deasupra ușii de acces din sediul reclamatei. Prin decizia adoptată cu majoritate de voturi, Consiliul pentru egalitate a constatat că faptele examinate reprezintă discriminare indirectă pe criteriul religiei.*
2. În urma examinării contradictorii a pozițiilor părților și a probelor administrate, consider că faptele invocate nu întrunesc, pe fond, elementele constitutive ale discriminării indirecte. În cele ce urmează prezint motivele pentru care apreciez că, pe fondul cauzei, nu se justifică constatarea unei fapte de discriminare.
3. Discriminarea indirectă presupune întrunirea cumulativă a trei condiții, conform art. 2 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității. Prima condiție constă în existența unei prevederi, acțiuni, criteriu sau practici aparent neutre. A doua condiție constă în efectul de dezavantajare a unei persoane sau a unui grup față de altele aflate într-o situație similară. A treia condiție constă în legătura causală dintre acest efect și un criteriu protejat. Analiza pe fond a materialelor cauzei arată că a doua condiție, referitoare la existența unui dezavantaj real și obiectiv, nu este întrunită în speță.
4. Doctrina simbolului pasiv, dezvoltată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reprezintă reperul central pentru aprecierea pe fond a prezenței unei icoane în spațiul unei autorități publice. Prin hotărârea Marii Camere din 18 martie 2011, pronunțată în cauza Lautsi și alții c. Italia, Curtea a fost chemată să se pronunțe asupra plângerii formulate împotriva prezenței crucifixelor pe pereții sălilor de clasă dintr-o școală publică italiană. Curtea a stabilit că o asemenea expunere nu încalcă garanțiile prevăzute de art. 9 din Convenție și nici cele consacrate de art. 2 din Protocolul nr. 1. Soluția a fost fundamentată pe calificarea crucifixului drept simbol esențialmente pasiv, a cărui influență nu poate fi asimilată cu o îndoctrinare sau cu o constrângere de adeziune religioasă. În cauza prezentă, icoana din holul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină nu a produs asupra petiționarului niciun efect concret asupra exercitării drepturilor sau accesului la servicii, dincolo de starea subiectivă de disconfort invocată. Raționamentul stabilit de Curte în cauza Lautsi se aplică, prin urmare, prezentei cauze.
5. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului distinge între simbolurile religioase pasive și formele de constrângere religioasă activă exercitate de autoritatea publică. În cauza Buscarini și alții c. San Marino, Curtea a constatat o încălcare a art. 9 din Convenție prin obligația impusă parlamentarilor de a depune jurământ pe Sfintele Evanghelii, reținând că o asemenea obligație echivalează cu impunerea unei adeziuni la o religie particulară, incompatibilă cu libertatea de conștiință. Spre deosebire de o asemenea obligație, prezența unei icoane afișate pe perete nu impune nicio adeziune, nu obligă pe nimeni să săvârșească un act religios și nu condiționează exercitarea unui drept de manifestarea unei credințe. Icoana din holul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină se înscrie strict în categoria simbolurilor pasive, fiind lipsită de orice componentă de constrângere, de prozelitism sau de exigență comportamentală față de vizitatori. Dimensiunea infimă a icoanei și amplasarea acesteia deasupra unei ușii de acces, într-o zonă de trecere, accentuează natura esențialmente pasivă a expunerii.
6. Dezavantajul prevăzut de art. 2 din Legea nr. 121/2012 trebuie să fie unul real, obiectiv și demonstrabil, iar nu o stare afectivă, oricât de sinceră ar fi aceasta. Ghidul oficial al Curții Europene a Drepturilor Omului privind aplicarea art. 14 din Convenție și a art. 1 din Protocolul

nr. 12 prevede la par. 35 că discriminarea indirectă se manifestă prin efectele disproporționat prejudiciabile ale unei politici sau măsuri generale care, deși exprimată în termeni neutri, are un efect discriminatoriu particular asupra unui grup, definiție fundamentată pe hotărârile Biao c. Danemarca, D.H. și alții c. Cehia și Sampanis și alții c. Grecia. Curtea a consolidat trei elemente structurale ale dezavantajului. Primul element constă în caracterul colectiv al dezavantajului, în sensul că analiza nu se raportează la trăirea unei singure persoane, ci la efectul măsurii asupra unui grup definit prin criteriul protejat. Al doilea element constă în pragul calitativ al impactului, Curtea reținând în cauza Toplak și Mrak c. Slovenia (2021) că măsura trebuie să producă un impact particular prejudiciabil asupra anumitor persoane în considerarea criteriului protejat, ceea ce exclude impacturile difuze, marginale sau pur ipotetice. Al treilea element constă în caracterul disproporționat al efectului, în sensul că măsura trebuie să afecteze grupul protejat într-o măsură semnificativ mai mare decât celelalte grupuri, conform criteriului comparativ statuat în cauza Biao.

7. Manualul de drept european privind nediscriminarea¹ sistematizează modalitățile de probare a dezavantajului. Proba statistică reprezintă mijlocul preferat atunci când este disponibilă, fiind admisă încă din cauza Zarb Adami c. Malta, hotărârea din 20 iunie 2006, în care disparitatea procentuală dintre bărbații și femeile chemați să presteze serviciul de jurat a fost reținută drept indiciu suficient al efectului disproporționat. Curtea acceptă însă și alte mijloace de probă obiectivă, inclusiv rapoarte oficiale, observații ale organismelor internaționale și constatări factuale documentate, astfel cum a confirmat în cauza D.H. și alții c. Cehia. Tipologia dezavantajului relevant pentru discriminarea indirectă cuprinde, conform jurisprudenței constante, refuzul accesului la un drept sau la un beneficiu, segregarea de facto a unui grup, plasarea grupului într-o situație concurențială mai puțin favorabilă și efectul de excludere produs de o normă aparent neutră.

8. Materialele dosarului nu cuprind nicio probă privind un efect disproporționat al prezenței icoanei asupra unui grup, nicio dovadă a unei privări reale de drepturi și nicio indicație că persoanele de altă religie ori fără credință religioasă ar fi fost tratate diferit ori ar fi avut acces restrâns la serviciile Companiei Naționale de Asigurări în Medicină. Petiționarul a invocat exclusiv o stare de disconfort și solicitarea unor scuze, iar la audierile publice nu a putut identifica nicio împrejurare obiectivă prin care prezența icoanei să fi afectat exercitarea unui drept ori accesul la un serviciu public. Niciuna dintre trăsăturile obiective ale dezavantajului nu este, prin urmare, întrunită în prezenta cauză.

9. Acceptarea disconfortului subiectiv drept temei suficient al constatării discriminării indirecte ar produce consecințe sistemice grave. O astfel de abordare ar permite oricărei persoane să obțină constatarea unei fapte de discriminare doar pe baza propriei sensibilități, fără ca această sensibilitate să fie corelată cu o privare reală de drept sau cu un tratament obiectiv diferențiat. Efectul ar fi diluarea testului discriminării indirecte într-un mecanism de validare a preferințelor personale, incompatibilă cu rigoarea probatoare impusă de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Riscul deschiderii unei căi prea largi a contenciosului antidiscriminare nu este unul ipotetic, ci este unul real în orice constatare bazată pe simpla iritare a unei persoane.

10. Echilibrul dintre libertatea negativă de religie a petiționarului și marja de apreciere recunoscută statului în materie religioasă trebuie respectat în orice analiză. Libertatea de convingere, înțeleasă ca dreptul de a nu adera la o convingere religioasă, nu poate fi extinsă până la a fundamenta un pretins drept de a obține curățarea spațiului public de orice referință religioasă vizibilă. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a respins, în jurisprudența sa, teza

---

¹ Manualul de drept european privind nediscriminarea, elaborat în comun de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în ediția din 2018 <https://fra.europa.eu/ro/publication/2020/manual-de-drept-european-privind-nediscriminarea-editia-2018>

potrivit căreia simpla expunere a unei persoane la un simbol religios într-un spațiu public ar putea aduce atingere dreptului acesteia de a nu crede. O astfel de interpretare extensivă ar răsturna echilibrul dintre libertățile aflate în concurență și ar institui un drept de excludere a religiei din spațiul public care nu este consacrat nici de Convenție și nici de dreptul intern.

11. Aplicarea principiului neutralității instituționale a autorităților publice nu echivalează cu o curățare absolută a spațiilor administrative de orice element confesional. Neutralitatea, în sens juridic, presupune lipsa unei impuneri, lipsa unei constrângeri și lipsa unui tratament diferențiat în furnizarea serviciilor publice. Niciuna dintre aceste manifestări active nu a fost constatată în cauza prezentă. Neutralitatea funcțională a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în raporturile cu cetățenii săi rămâne intactă, indiferent de prezența unei icoane de dimensiuni modeste deasupra unei uși de acces.

12. Cu respectul cuvenit colegilor mei, raționamentul majoritar nu valorifică suficient distincția fundamentală dintre simbolurile religioase pasive și manifestările religioase active, distincție consacrată de jurisprudența europeană. Majoritatea reține că prezența icoanei dezavantajează persoanele care nu împărtășesc credința majoritară, însă nu identifică un dezavantaj concret, obiectiv și demonstrabil în materialele dosarului. Aprecierea conform căreia o expunere pasivă de mici dimensiuni ar avea efect dezavantajos se întemeiază exclusiv pe percepția subiectivă a petiționarului, fără a fi susținută de elemente factice obiective. În opinia mea, această abordare extinde nejustificat sfera de aplicare a discriminării indirecte dincolo de limitele trasate de art. 2 din Legea nr. 121/2012 și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

13. Pentru motivele expuse, am votat împotriva constatării discriminării indirecte în prezenta cauză, întrucât consider că faptele examinate nu constituie, pe fond, discriminare în sensul art. 2 din Legea nr. 121/2012.

Gheorghina DRUMEA

Membră a Consiliului pentru egalitate